

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของ
ชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บ้านเนินถ่าน หมู่ที่ 6 ตำบลเลี้ยวโฮก
อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท*

DRIVING THE SUFFICIENCY ECONOMY IN THE SUSTAINABLE
ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COMMUNITY FOUNDATION
ECONOMIC A CASE STUDY OF BAN NOENTAN, MOO 6,
TAMBON SUEAHOKE, AMPHOE MUEANG, CHAI NAT

หทัยชนก คตะสมบุญ

Hataichonok Katasomboon

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University, Thailand

E-mail: hataichanok.naok@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน 2) พัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง 3) นำเสนอรูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้นำชุมชนทั้งภาครัฐและภาคท้องถิ่น จำนวน 25 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาความ ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน มีดังนี้ 1.1) การเรียนรู้ในการวางแผนที่ดี มีการวางแผนการทำงานในหมู่บ้าน 1.2) การขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน มีกิจกรรมลดรายจ่ายสร้างรายได้ 1.3) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ส่งเสริมการปลูกต้นไม้ 1.4) สุขภาพอนามัย มีสุขภาพที่ดีทั้งร่างกายจิตใจ 1.5) การบริหารจัดการ พัฒนาศักยภาพพื้นฐานการมีส่วนร่วม 1.6) การพัฒนาคน ส่งเสริมให้คนในชุมชนพัฒนาทักษะความรู้ 2) การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน มีดังนี้ 2.1) วิถีชีวิต มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย 2.2) ระบบการคิด คิดเชิงระบบและคิดแบบบูรณาการ 2.3) การพัฒนา แสวงหาแนวทางเพื่อนำมาพัฒนาตนเองและสังคม 2.4) ความรู้ พัฒนาองค์ความรู้อยู่ตลอด 2.5) คุณธรรม มีความซื่อสัตย์ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตสาธารณะ

* Received 4 May 2021; Revised 21 June 2021; Accepted 28 June 2021

3) รูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน นำเสนอรูปแบบ ดังนี้ 3.1) การเข้าถึงปัจจัยการผลิต ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด 3.2) สร้างองค์ความรู้ ได้รับองค์ความรู้จากภาครัฐ 3.3) การตลาด จัดทำแผนยุทธศาสตร์ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ 3.4) การบริหารจัดการ มีการบริหารงานร่วมกันของชุมชน

คำสำคัญ: การขับเคลื่อนเศรษฐกิจ, เศรษฐกิจพอเพียง, เศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน, บ้านเนินถ่าน จังหวัดชัยนาท

Abstract

The objectives of this research article were to 1) The process of driving the sufficiency economy in the sustainable development of the community's foundational economy. 2) Develop a model to drive the sufficiency economy. 3) Propose a model to drive the sufficiency economy. Using a qualitative research model. Key contributors are community leaders both governmental and local 25 people. Using a purposive sampling method. The research tool was interviewed. Method of descriptive data analysis. The results revealed that; 1) The process of driving the sufficiency economy in sustainable community-based economic development. Are as follows 1.1) Learning on plan working in the village is planned. 1.2) To drive the community economy. There is an activity to reduce expenses and generate income. 1.3) Management of natural resources environment. 1.4) Good health physical and mental. 1.5) Management develop on a participatory basis. 1.6) People development and encourage everyone in the community to develop skills and knowledge. 2) Development of sufficiency economy driving model in sustainable community based economy. Are as follows 2.1) Way of life have a simple way of life. 2.2) Thinking system rationality systematic thinking and integrated thinking. 2.3) Develop seek guidelines to develop oneself and society. 2.4) Knowledge received all the time. 2.5) Moral integrity generous have a public mind. 3) Sufficiency economy driving model for sustainable community foundational economic development. Present the form as follows 3.1) Access to factors of production make the most of available resources. 3.2) Building knowledge obtain knowledge from the government. 3.3) Marketing strategic plans with government agencies. 3.4) Management there is a join management of the community.

Keywords: Driving Economy, Sufficiency Economy, Foundation Economic Sustainable of Community, Ban Noentan Chai Nat Province

บทนำ

ในปัจจุบันโลกของเราต้องเผชิญกับวิกฤตต่าง ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือแม้กระทั่ง ชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่อาจจะปฏิเสธความวุ่นวายของสังคมโลกได้ทุกประเทศต่าง ต้องการที่จะพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งการพัฒนาประเทศมีทั้งผลดีและผลเสีย (สมศักดิ์ ศรีสันติ, 2556) ประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่กำลังก้าวไปสู่ประเทศพัฒนา ทำให้คนในประเทศเริ่มที่จะทิ้งความเป็นอยู่ที่เป็นไทยของเราไปหันไปเน้นภาคอุตสาหกรรม ดิวัตตนิยม ชอบความฟุ้งเฟ้อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแทบจะทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคม และสิ่งแวดล้อม (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2563) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีทั้งทางบวกและทางลบ ทางบวกทำให้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา สาธารณสุข สาธารณูปโภค เป็นต้น แต่กระบวนการเปลี่ยนแปลงนั้นยังได้ส่งผลกระทบด้านลบตามมาด้วย เช่น การขยายตัวของรัฐเข้าไปในชนบท ส่งผลให้ชนบทเกิดความ อ่อนแอในหลายด้าน ทั้งการต้องพึ่งพิงตลาด ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญา ความรู้ที่เคยใช้แก้ปัญหาและสั่งสมกันมาถูกปรับเปลี่ยน ถูกกลืนเลือนหายไป ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ความพอเพียงในการดำเนินชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเองและดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและความมีอิสระในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง ความสามารถในการควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองตอบต่อความต้องการต่าง ๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทยและสังคมไทยเคยมีอยู่แต่เดิม ต้องถูกกระทบกระเทือนซึ่งวิกฤตเศรษฐกิจจากปัญหาฟองสบู่และปัญหาความอ่อนแอของชนบท รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนแต่เป็นข้อพิสูจน์และยืนยันปรากฏการณ์ได้เป็นอย่างดี (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2563)

หน่วยงานภาครัฐ เอกชน หรือแม้แต่องค์กรพัฒนาเอกชน ได้น้อมนำเอาพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เป็นหนึ่งแนวทางหลักในการพัฒนาประเทศ โดยการพัฒนาเศรษฐกิจให้ถึงระดับรากหญ้าคือชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม รัฐบาลจึงได้กำหนดแนวทางในการจัดทำแผนงานโครงการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสให้เกิดการจ้างงานในประเทศ สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก เสริมสร้างศักยภาพของคนให้มีความรู้ทักษะและมีมือแรงงานเพื่อขึ้น ช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงของการผลิตต่อเนื่องภายในประเทศ รวมทั้งสนับสนุนการผลิตและการบริการที่จะก่อให้เกิดรายได้เงินตราต่างประเทศ (วิทยา อธิปอนันต์, 2552) กระบวนการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ควรเป็นไปตามลำดับขั้นตอน

เริ่มจากการพึ่งตนเองในระดับครอบครัวในเรื่องปัจจัยสี่แล้วจึงพัฒนาตนเองให้สามารถอยู่ได้อย่างพอเพียง ด้วยการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้และอดออมให้พอมีพอกินพอใช้ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น แก้ไขปัญหาตามเหตุและปัจจัยด้วยความสามารถและศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ ก่อนคิดพึ่งผู้อื่น (ศิวัต ศรีสวัสดิ์, 2554) เมื่อมีความเข้มแข็งและเป็นอิสระแล้ว จึงพัฒนาขึ้นมาเป็นการแลกเปลี่ยนในขั้นพึ่งพากันและกัน นำไปสู่การรวมกลุ่มกันในระดับชุมชนและท้องถิ่น และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม โดยมีการจัดการความรู้และกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนให้ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเอง ได้รับอำนาจและสิทธิในการเข้าถึงและจัดการทรัพยากรสามารถตัดสินใจได้อย่างอิสระ และจัดการทุนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นเพื่อบรรเทาปัญหาความยากจนในชุมชน และมีธรรมาภิบาลในการจัดการองค์กรชุมชนท้องถิ่นจนสามารถพึ่งตนเองในระดับชุมชนท้องถิ่นแล้วจึงพัฒนาเครือข่ายสู่ภายนอกกับชุมชนอื่นแบบช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (เสรี พงศ์พิศ, 2555)

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บ้านเนินถ่าน หมู่ที่ 6 ตำบลเสือโฮก อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่มีการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนโดยการนำองค์ความรู้ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาชุมชนที่เป็นรูปธรรมและเป็นพื้นที่ตัวอย่างในการไม่หยุดนิ่งในการจัดการตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของชุมชนโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน (คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ, 2559) รวมทั้งทุนทางทางสังคมที่เป็นปัจจัยหนุนเสริมให้ชุมชนในพื้นที่ เกิดกระบวนการพัฒนาชุมชนพร้อมทั้งการที่ชุมชนชนบทที่น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนจนเกิดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจากการปฏิบัติจริงในการจัดทำโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำไปสู่การพัฒนาชุมชนบนฐานทรัพยากรชุมชนที่มีอยู่ สำหรับองค์ความรู้ที่มีอยู่ในพื้นที่ ทั้งที่เป็นทรัพยากร ความรู้ ข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในพื้นที่ เพื่อให้สามารถเรียนรู้และฝึกทักษะความชำนาญที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเอง โดยเน้นให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน ด้านการบริหารจัดการ การวิเคราะห์และวางแผน ภายใต้การจัดการที่เหมาะสม เพื่อให้การแก้ปัญหา ตรงกับความต้องการ โดยใช้เวทีชุมชน และกระบวนการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ประชาชนได้มาเรียนรู้ร่วมกัน และนำไปปฏิบัติ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตหรือพึ่งตนเองได้จากกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2559) ทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญในการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองในด้านคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคม พร้อมกันนั้นมีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทำให้ชุมชนค้นพบแนวทางในการพึ่งตนเองนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน

ด้วยเหตุดังที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษา การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บ้านเนินถ่าน หมู่ที่ 6 ตำบลเสือโฮก อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท เพื่อทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน และสามารถนำองค์ความรู้ในการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนอื่นที่มีศักยภาพในการจัดการตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นการวางฐานการเสริมพลังชุมชนในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจฐานรากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำการเก็บข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ และการจัดสนทนากลุ่ม โดยการจดบันทึกแล้วนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษากระบวนการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชนทั้งภาครัฐและภาคท้องถิ่น ในบ้านเนินถ่าน หมู่ที่ 6 ตำบลเสือโฮก อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ได้แก่ นายกเทศมนตรี, กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่มด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์หรือกลุ่มอาชีพต่าง ๆ, อดีตผู้ใหญ่บ้าน, ผู้อาวุโสในชุมชน, ราษฎรชาวบ้านที่ได้รับการยอมรับในชุมชน, ครู, พัฒนาการตำบล, พัฒนาการอำเภอ รวมทั้งสิ้น จำนวน 25 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ สร้างแบบสัมภาษณ์จากการวิเคราะห์สังเคราะห์แนวคิด และข้อค้นพบ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การตรวจสอบและหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ โดยคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจาก ผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาสังคม 1 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 2 คน รวมจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence, IOC) ทั้งนี้แบบสัมภาษณ์มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกซึ่งเป็นคำถามแบบมีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอกสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากในประเทศ รวมถึงการศึกษาข้อมูลจากสื่อทางอินเทอร์เน็ต หน่วยงานของภาครัฐ และเอกชน โดยที่ผู้วิจัยต้องทำการสัมภาษณ์ไปตามคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ตามข้อที่กำหนดไว้เท่านั้น และผู้วิจัยจะใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นคำถาม ในการสัมภาษณ์และจดบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียงตามคำบอกของผู้ถูกสัมภาษณ์

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสัมภาษณ์เพื่อสรุปประเด็นเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาโดยการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจากการบันทึกเสียง แล้วนำข้อมูลการสัมภาษณ์จากเทปทสนทนา เนื้อความจากเอกสาร ดำเนินการจัดแบ่งประเภทของข้อมูลตามวัตถุประสงค์ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล

2. พัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชนทั้งภาครัฐและภาคท้องถิ่น ในบ้านเนินถ่าน หมู่ที่ 6 ตำบลเสือโฮก อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ได้แก่ นายกเทศมนตรี, กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่มด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์หรือกลุ่มอาชีพต่าง ๆ, อดีตผู้ใหญ่บ้าน, ผู้อาวุโสในชุมชน, ประชาชนชาวบ้านที่ได้รับการยอมรับในชุมชน, ครู, พัฒนาการตำบล, พัฒนาการอำเภอ รวมทั้งสิ้น จำนวน 25 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้ใช้เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยกำหนดวัน เวลา สถานที่ ในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และจัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น กล้องถ่ายรูป กล้องวิดีโอ เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยใช้การจดบันทึก การบันทึกเสียง

และการบันทึกภาพ ผู้วิจัยดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการด้วยตนเอง และดำเนินการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้ สรุปผลข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการและวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นเนื้อหาขอบเขตการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์

3. นำเสนอรูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นายกเทศมนตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มเกษตรกร ประธานกลุ่มออมทรัพย์ ผู้อาวุโสในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน พัฒนาการอำเภอ รวมทั้งสิ้น จำนวน 8 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้วิจัยได้ใช้เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอรูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยนำแบบจำลองที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาพัฒนาเป็นแบบสนทนากลุ่มเฉพาะ เพื่อนำมาประกอบการกำหนดประเด็นที่จะวิจัย

การตรวจสอบและหาคุณภาพของแบบสนทนากลุ่มเฉพาะ โดยนำแบบสนทนากลุ่มเฉพาะ ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสนทนากลุ่มเฉพาะเพื่อยืนยันรูปแบบโดยการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และการใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปพัฒนาต่อยอด สร้างรูปแบบและนำเข้าสู่การสนทนากลุ่มเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ชัดเจน สามารถอธิบายเสริมสนับสนุน ข้อโต้แย้งต่าง ๆ ให้ละเอียด และเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มเฉพาะ เพื่อนำเสนอรูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน โดย ติดต่อประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความร่วมมือในการสนทนากลุ่มเฉพาะ พร้อมชี้แจงรายละเอียด วัตถุประสงค์ ขั้นตอน กระบวนการ สถานที่ วัน และเวลา ในการสนทนากลุ่ม และจัดเตรียมแบบสนทนากลุ่มสนทนาเฉพาะกลุ่มให้กับผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ผู้วิจัยดำเนินการสนทนาด้วยตนเอง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสนทนากลุ่มเฉพาะ โดยตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ วิเคราะห์เนื้อหาซึ่งได้จากสนทนากลุ่มเฉพาะ การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีเพื่อช่วยวิเคราะห์ข้อมูลให้เกิดความหนักแน่น การตีความที่ได้จดบันทึกไว้จากปรากฏการณ์ที่พบเห็น ผู้วิจัยจะนำคำตอบที่ได้จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ มาสรุปประเด็นตามรูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัย

1. กระบวนการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า

1.1 ด้านการเรียนรู้ โดยชุมชนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลของชุมชน มีแผนชุมชน และนำมาวิเคราะห์เพื่อหาข้อบกพร่อง มีรายงานการพัฒนาชุมชน นำข้อมูลและแผนชุมชนมาใช้ในการตัดสินใจ เพื่อพัฒนาชุมชน และการจัดทำโครงการแก้ปัญหาต่าง ๆ ส่งเสริมและประสานให้มีการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมและประสานให้มีการจัดการความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ชุมชนได้มีการจัดสถานที่สำหรับเป็นศูนย์การเรียนรู้และมีการใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้ให้แก่คนในและนอกหมู่บ้าน ชุมชนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ ๆ โดยส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนเข้าร่วมอบรม ประชุม ศึกษาดูงาน เพื่อนำมาปรับใช้ในการทำงานของชุมชน เพื่อพัฒนาตนเองและการเป็นผู้นำ ชุมชนได้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ระดับกลุ่ม เครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชุมชน หน่วยงาน องค์กร และสถาบันการศึกษา และชุมชนมีการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนและเมื่อพบปัญหาที่สามารถที่แก้ปัญหาเองได้ มีการจัดแผนชุมชนโดยกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน

1.2 ด้านเศรษฐกิจชุมชน ได้มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบลเสื่อโอก เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ของของชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ได้มาเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการ น้ำหมัก ปุ๋ยหมักชีวภาพ เพื่อให้คนในชุมชนได้นำไปใช้ในการทำเกษตรกรรม ลดต้นทุนการผลิต ซึ่งในอนาคตหากประชาชนหันมานิยมใช้สารอินทรีย์มากขึ้น ก็จะทำให้สามารถเป็นแหล่งผลิตละจัดจำหน่าย ให้แก่คนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง ในราคาถูก มีการจัดสรรผลกำไรให้แก่สมาชิก จัดสวัสดิการภายในชุมชนและช่วยเหลือคนในชุมชน รวมทั้งยังเป็นแหล่งศึกษาดูงาน ซึ่งหลายจังหวัดได้ให้ความสนใจมาดูงาน แหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแหล่งเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้คนในชุมชนได้เห็นศักยภาพของชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของตนเองและชุมชนผ่านกิจกรรม ทำให้เกิดความรู้สึกรักชุมชน และภูมิใจในความเป็นชุมชนของตนเอง

1.3 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของบ้านเนินถ่าน เช่น การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและประหยัดการใช้สารอินทรีย์ชีวภาพในการทำเกษตร การบริโภคสินค้าที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โครงการต่าง ๆ ในหมู่บ้านก็จะเป็น เป็นโครงการทำนุบำรุง ปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้ดีขึ้นในด้านต่าง ๆ โดยทรงเน้นงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม การใช้เศษวัสดุที่ไม่มีประโยชน์ต่อครัวเรือน การใช้

ทรัพยากรอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ ระมัดระวัง ไม่ก่อให้เกิดการทำลายทรัพยากร ซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันของสิ่งแวดล้อม ทำให้มีทรัพยากรใช้ต่อไปในระยะยาว

1.4 ด้านสุขภาพอนามัย โดยมีการประสานกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัย โดยการตรวจสุขภาพประชาชนในชุมชน ชมรมผู้สูงอายุ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้าน มีหลักประกันสุขภาพทุกคนและได้รับการพื้นฐานทุกคน มีศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพื่อดูแลสุขภาพอนามัย สนับสนุนการดำเนินงาน ควบคุม ป้องกันโรคติดต่อในชุมชน ช่วยประชาสัมพันธ์ครัวเรือนให้มีความรู้เรื่องการใช้ยา การดูแลสุขภาพเบื้องต้น ทางหอกระจายข่าว มีการสร้างเสริมสุขภาพ ซึ่งได้เริ่มดำเนินการ มาหลายปีแล้ว และมีกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ช่วยในการขับเคลื่อนในหลาย ด้าน เช่น การรณรงค์เรื่องบุหรี่ แอลกอฮอล์ อุบัติเหตุ การออกกำลังกาย อาหารสุขภาพ การรวมตัวของชมรมคนรักสุขภาพในชุมชน เป็นต้น และการพัฒนาคุณภาพและสุขภาวะของ เด็กและเยาวชน เน้นที่การพัฒนาปัญญาควบคู่กับคุณธรรมจริยธรรม มีกระบวนการสร้างเสริม สุขภาพกายและจิตใจ และเน้นเรื่องปรัชญาพอเพียงในทุกด้าน

1.5 ด้านการบริหารจัดการชุมชน โดยจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในระดับ หมู่บ้านและตำบล พร้อมทั้งมอบหมายหน้าที่ให้แต่ละคนรับผิดชอบ การจัดทำแผนชุมชนโดยการผ่านประชาคม ตามความต้องการของชุมชนกองทุนหมู่บ้านมีการบริหารจัดการที่ดี มีการกำกับดูแลให้มีการบริหารงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ ชุมชนบ้านเนินถ่าน ได้รับการจัดสรรจากส่วนราชการ ในการนำมาพัฒนาหมู่บ้านแต่ก็ยังไม่เพียงพอ ดังนั้นชุมชนจึงมีการนำงบประมาณภายในชุมชนซึ่งได้จากการนำดอกผลจากการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของหมู่บ้านมาทำประชาคมติด่วนร่วมกันในการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ชุมชน ซึ่งงบประมาณที่ชุมชนมีไว้สำรองนี้ถือได้ว่ามาจากการเก็บเงินภายในชุมชนกันเอง

1.6 ด้านการพัฒนาคน มีการประชุมอบรมให้ความรู้ การฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ นำทีมไปทำการศึกษาดูงานต่างพื้นที่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับพื้นที่อื่นที่เข้ามาดูงานในหมู่บ้านประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางหอกระจายข่าว การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ เด็กและเยาวชน การเรียนรู้ตนเอง รู้จักปัญหาของตนเองสามารถนำไปแก้ไขปัญห ความยากจนเพื่อปรับทัศนคติหาทางออก เช่น ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การดัดแปลงของเก่าให้มีคุณค่าหรือนำมาใช้ประโยชน์อย่างอื่น

2. การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ของชุมชนอย่างยั่งยืน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ด้านวิถีชีวิต ประชาชนในหมู่บ้าน มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ประกอบอาชีพตามสถานะ ความเป็นอยู่แต่เนื่องจากความพร้อมของทุนชุมชน และศักยภาพ ของคนในชุมชนที่มีความสามารถในการผลิต สามารถผลิตเพื่อจำหน่ายในชุมชนได้ แต่การใช้ ทุนของชุมชนยังไม่เต็มประสิทธิภาพ หากพิจารณาจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรใน

ชุมชนซึ่งมีอยู่จำนวนมาก และความสามารถของแรงงาน และการประสบกับปัญหาความเชื่อมโยงกับตลาด นอกชุมชน หากมีการดำเนินกิจกรรมและมีแผน บริหารทุนในการบริหารการผลิต การตลาดก็จะช่วยให้เกิดการใช้ทุนชุมชนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และนอกจากนี้ควรมีแผนการผลิตทุนหรือทรัพยากรของชุมชนเพื่อทดแทนการใช้ไป และเกิดความยั่งยืน

2.2 ด้านระบบการคิด ประชาชนในหมู่บ้านมีระบบการคิดและวางแผนอย่างรอบคอบ ไม่เสี่ยงเกินไป วางแผนดำเนินชีวิตด้วยข้อมูลที่เพียงพอ คิดและตัดสินใจด้วยหลักของเหตุและผล โดยพิจารณาเหตุปัจจัยหรือความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นด้วยจากการกระทำนั้น ๆ มีวิธีคิดแบบองค์รวม คิดแบบบูรณาการ คิดริเริ่มการสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสานต่อความคิดและเชื่อมโยงการขยายผลที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างหลากหลาย รวมทั้งเพื่อจุดประกายให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับ และการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง

2.3 ด้านการพัฒนา ประชาชนในหมู่บ้าน มีการพัฒนาตนเองและชุมชนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเองในระดับต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยวางแผนการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมเตรียมพร้อมในปัจจุบันอย่างไม่ประมาท เพื่อพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น โดยอาศัยความพอประมาณและความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีมีความรู้ ความเพียรและความอดทน สติและปัญญา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความสามัคคี เพื่อการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน

2.4 ด้านความรู้ ประชาชนในหมู่บ้าน มีความรอบรู้เกี่ยวกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียงอย่างรอบด้าน รอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ รวมทั้งมีความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อรับมือกับสังคม เศรษฐกิจและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป มีองค์ความรู้จากการศึกษา งานเศรษฐกิจพอเพียง เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาดูงานเพื่อเป็นการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานมาประยุกต์ใช้ในชุมชน ได้องค์ความรู้จากการดำเนินกิจกรรมที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พัฒนาหมู่บ้าน ให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบ และขยายผลไปสู่พื้นที่หรือชุมชนใกล้เคียง ทำให้ชุมชนใกล้เคียงได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพเพื่อสร้างความเข้มแข็ง เกิดการพึ่งพาตนเองพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง

2.5 ด้านคุณธรรม เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน

มีความเพียร มีสติปัญญา มีhiriโอดัปปะ ความไม่ประมาท และความรอบคอบ มีจิตสาธารณะที่ไม่หวังผลตอบแทนเพื่อประโยชน์ส่วนตน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี คิดดี พูดดี ทำดี มีความพึงพอใจในฐานะและความเป็นอยู่ ภูมิใจในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความเข้าใจเห็นอก เห็นใจกัน ยอมรับความต่าง

3. นำเสนอรูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการเข้าถึงปัจจัยการผลิต ทั้งทางด้านทรัพยากรและโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมของอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ให้มีความสามารถผลิตสินค้าได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น และส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานของสถานที่ ที่ใช้ในการผลิต และอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ให้ทันสมัยภาครัฐและเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมและให้คำแนะนำถึงเรื่องปัจจัยการผลิต การสนับสนุนด้านวิชาการ การให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการดำเนินงานและการแก้ปัญหาของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการประสานขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานอื่นเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่ม

3.2 รูปแบบการสร้างองค์ความรู้ ทั้งความรู้จากในชุมชนและการส่งเสริมความรู้ในการผลิตและพัฒนาธุรกิจเพื่อสร้างประโยชน์ต่อยอด การพัฒนาองค์ความรู้ในการผลิตสินค้าและบริการของชาวบ้านเนินถ่าน เป็นการศึกษาถึงการนำเอาความรู้ และความเข้าใจในการทำงานร่วมกันของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือในเอกสารมาเก็บรวบรวมและเรียบเรียงเพื่อเป็นประโยชน์ให้กับกลุ่มจักสานผักตบชวาให้สามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ ตลอดจนพัฒนาระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

3.3 รูปแบบด้านการตลาด โดยการวางแผนการตลาดที่ต้องมีความยืดหยุ่นคล่องตัว สามารถปรับตัวให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลง โดยได้รับความรู้จากพัฒนาชุมชนเข้ามาให้การอบรมและให้ความรู้ ส่งเสริมให้ค้นหาจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ของตนเอง เพื่อให้ผู้บริโภครับรู้ และสร้างเป็นภาพจำในใจของผู้บริโภค จัดทำแผนยุทธศาสตร์ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐสำหรับการพัฒนาหมู่บ้านในระยะยาว รวมทั้งมีประชาสัมพันธ์โครงการต่าง ๆ ที่ดำเนินการในเชิงรุก ในวงกว้าง โดยใช้วิธีการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงบูรณาการการพัฒนาชุมชนร่วมกันของทุกหน่วยงานและมีการจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้าแบบถาวรให้แก่ชุมชน

3.4 รูปแบบการบริหารจัดการ การประกอบอาชีพของคนในชุมชนนั้นมีรายได้ที่ชัดเจน และเพียงพอต่อการดำรงชีวิต เนื่องจากมีต้นทุนอยู่ภายในชุมชนของตนเอง และ

ภายในชุมชนยังมีการ สร้างอาชีพเสริมให้กับชาวบ้านโดยการรวมกลุ่มกันในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างรายได้เสริม โดยมี วัตถุประสงค์ให้ทุกครัวเรือนสามารถพึ่งพาตนเองได้ นอกจากนี้ ชาวบ้านในชุมชนยังมีการจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย ในแต่ละครัวเรือน เพื่อให้ทุกครัวเรือน รับรู้การใช้จ่ายของตนเองสามารถทำให้ชุมชนรู้จักการประหยัด การออม นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อการออมภายในชุมชน เพื่อปลูกฝังให้ประชาชนและเยาวชนในชุมชน รู้จักการออมมีรายได้ไว้ใช้ในอนาคต

อภิปรายผล

1. กระบวนการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ของชุมชนอย่างยั่งยืน เกิดการเรียนรู้ในการบริหารจัดการที่ดีมีการวางแผนการทำงานใน หมู่บ้าน และมีเป้าหมายในการพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อเป็นแนวทางหลักที่จะขับเคลื่อนงานพัฒนา ชุมชนให้ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน ทำให้คนในชุมชนได้เห็นศักยภาพของชุมชนเกิด กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของตนเองและชุมชนผ่านกิจกรรม ทำให้เกิดความรู้สึกรักชุมชน และภูมิใจในความเป็นชุมชนของตนเอง มีขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ชุมชนอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เป็นเพราะ การสร้างพลังการพัฒนามบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม โดยการส่งเสริมให้ทุกคนในชุมชนมีการพัฒนาทักษะความรู้ ประสบการณ์ เน้นการทำงานเป็น ทีม แบ่งหน้าที่กันทำตามความถนัด เพื่อให้เป็นชุมชนพึ่งตนเองได้ สมาชิกและองค์กรต่าง ๆ ใน ชุมชน มีความเข้มแข็งพอที่จะช่วยเหลือหรือพึ่งตนเองได้ทั้งในทางเศรษฐกิจ การพัฒนาคนให้มี คุณภาพมีคุณธรรม มีความสุข เมื่อคนมารวมกันเป็นชุมชนและสร้างชุมชนให้เข้มแข็งได้ก็ทำให้ คนและชุมชนมีความสงบสุขบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาชุมชนอันเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน นั้นเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญพร ชำนาญพันธ์ ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเศรษฐกิจ ครัวเรือนโดยหลักเศรษฐกิจพอเพียงของชาวนา กรณีศึกษาบ้านโนนแดง ตำบลบึงคล้า อำเภอลำลูกก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ชาวบ้านจัดการกิจกรรมการผลิต บนหลักคิด ความพอประมาณและพึ่งพาตนเอง พยายามนำทรัพยากรที่หาได้ในท้องถิ่น มาปรับปรุงใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยหลักการผลิตเป็นการผลิตเพื่อบริโภคเหลือกินเหลือใช้จึงนำไปขาย หรือ การตั้งใจผลิตเพื่อขาย เมื่อมีความสามารถที่จะทำได้โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น การจัดการการจำหน่ายผลผลิตใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาช่องทางหรือวิธีการจำหน่าย ผลผลิต โดยพิจารณาที่ปริมาณผลผลิต ความคุ้มค่าในการจัดจำหน่ายผลผลิตในแต่ละช่องทาง รวมถึงมีการพึ่งพาเอื้อเฟื้อต่อกันระหว่างเพื่อนชาวนาในชุมชน การจัดการการอุปโภคบริโภคอยู่ บนหลักคิด ปลูกอย่างที่กิน กินอย่างที่ปลูก พยายามลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ การจัดการภาระหนี้สิน ใช้หลักคิดว่า พยายามลดหนี้ ไม่กู้เพิ่ม โดยพยายามตัดดอกตัดต้น ที่ละนิด และกู้ยืม เท่าที่จำเป็น ส่วนใหญ่กู้ยืมมาเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการทำการเกษตร การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ในตัวด้วยการปลูกพืชพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ และสภาพทางกายภาพ เลี้ยงสัตว์

หลากหลายชนิด ผลจากการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงจัดการเศรษฐกิจ ครัวเรือนของ ชวนา ทำให้ครัวเรือนชวนาสามารถพึ่งพาตนเองได้ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ครอบครัวยั่งยืน มีเงินออม สามารถชำระหนี้สินได้ตามกำหนดระยะเวลา หรือมีภาระหนี้สินลดลง (เพ็ญพร ชำนาญพันธ์, 2555)

2. การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ของชุมชนอย่างยั่งยืน ชาวบ้านมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประกอบอาชีพตามสถานะ ความเป็นอยู่ คิตรีเริ่มการสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อขยายผลที่เกิดจาก การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างหลากหลาย นำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทาง ปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท พร้อมรับต่อ การเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน มุ่งองค์ความรู้จากการศึกษาทางเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งยัง เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้มี ความรอบรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ จีระจิต ทองสีขาว ได้ศึกษา ผลลัพธ์ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านบุรีรัมย์ ตำบลในวงใต้ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดระนอง ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกในชุมชน มีความพอประมาณ เป็นการรู้จักใช้ ชีวิตประจำวันที่มีค่า รู้จักการแสวงหา รู้จักประหยัด ไม่เห็นแก่ตัว เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน เน้นความพอดี แบ่งปันเพื่อนบ้าน ศึกษาหาความรู้ นำมาเชื่อมโยงการปฏิบัติงาน วางแผน และใช้ประโยชน์ แสดงการดำเนินชีวิตที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความตั้งใจในการประกอบอาชีพ สร้างความรัก และความสามัคคี (จีระจิต ทองสีขาว, 2553)

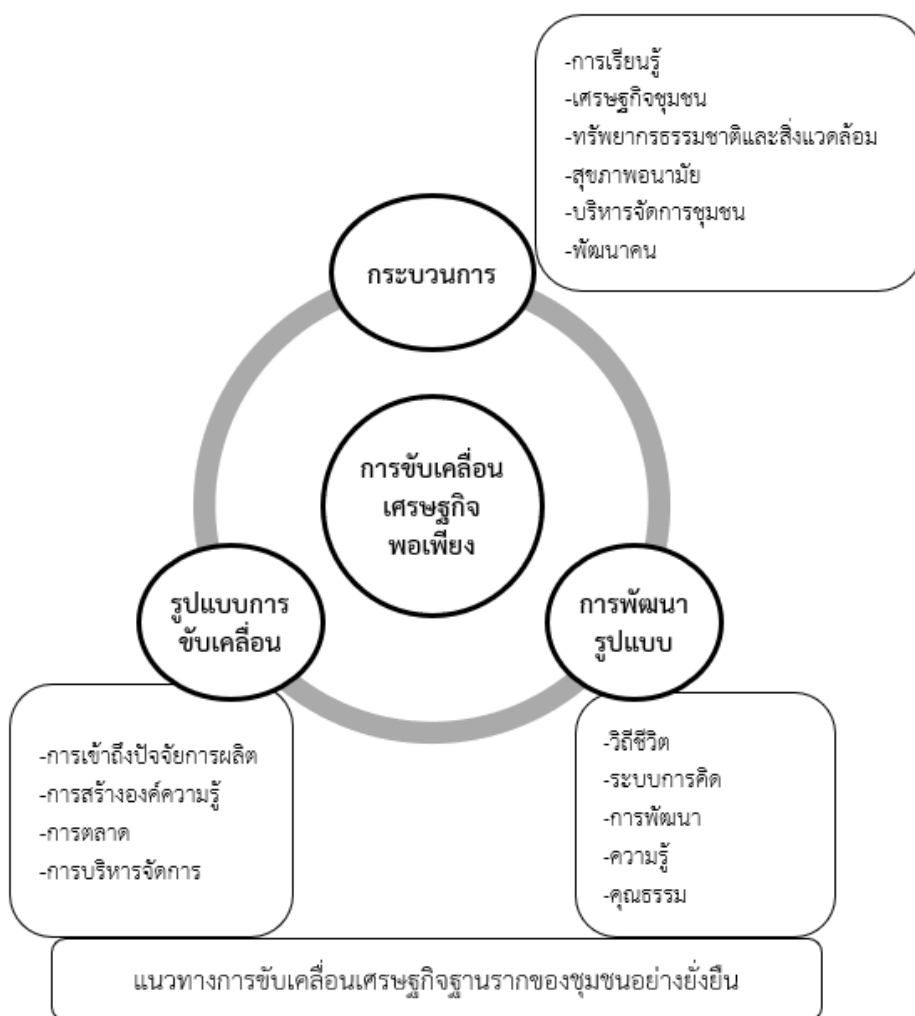
3. รูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน อย่างยั่งยืน มีทรัพยากรจากท้องถิ่นทำเกษตรผสมผสาน ทำให้ลดรายจ่ายภายในครัวเรือน ใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด รักและหวงแหนทรัพยากร ใช้วิถีชีวิตดำรง ตนอย่างพอมีพอกิน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จักการแบ่งปันแลกเปลี่ยนภายในชุมชนให้เกิด การหมุนเวียนโดยคำนึงถึงความพอเพียง การสร้างองค์ความรู้ บ้านเนินถ่านได้รับองค์ความรู้ จากหน่วยงานภาครัฐ จากภายในและภายนอกชุมชน รวมถึงสถาบันการศึกษา สถาบันการเงิน เข้ามาสนับสนุนในการเขียนแผนธุรกิจ อบรมด้านการจัดการ ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้จาก บุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลซึ่งช่วยให้มีการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ทั้งนี้เพราะคนในหมู่บ้านช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกันตระหนักถึงความรู้รักสามัคคีในการดำเนินกิจการมีความเสียสละเพื่อ ประโยชน์สุขของส่วนรวม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบทอดการทำงานมีการสื่อสารกับ หน่วยงานให้มาเป็นแรงหนุนเสริมการทำงาน มีกระบวนการเรียนรู้ ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง เข้มแข็ง สอดคล้องกับ ทองทิพภา วิริยะพันธ์ กล่าวว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นหากมี การนำมาใช้ปฏิบัติจะนำไปสู่วิถีการดำเนินชีวิตส่วนตัว และชีวิตการทำงานอย่างมีคุณภาพและ มีความสุข การมีความพอเพียงเป็นที่ตั้ง จะทำให้รู้จักความพอดีจึงใช้ทางสายกลางที่ไม่มากไม่ น้อยเกินไป ซึ่งจะส่งผลไปถึงการบริหารจัดการตนเอง และทรัพยากรต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

ไม่พุ่มเพื่อยให้สิ้นเปลืองโดยใช้เหตุผล เนื่องจากที่ท่านมีความพอในจิตใจจะรู้จักพอประมาณตน ใช้เหตุผลและยังใช้ความรู้ในการพิจารณาด้วยความรอบคอบระมัดระวัง มีจิตสำนึกในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตจึงรู้จักควบคุมจิตของตนไม่ให้เกิดความโลภอันจะนำไปสู่ความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อตนเองและส่วนรวม (ทองทิพภา วิริยะพันธ์, 2553) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชีรา ธนาวุฒิ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง การสังเคราะห์องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติจริงในการพัฒนาธุรกิจ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการเรียนรู้ เป็นมิติที่แฝงอยู่ในตัวแปรย่อยซึ่งถูกสังเคราะห์มาจากการศึกษา ได้แก่ เน้นความเป็นจริงในอาชีพ มีองค์ความรู้หลากหลาย มีการวางแผนการผลิตเป็นขั้นเป็นตอนสร้างสมดุลของการดำรงชีพกับอาชีพที่ทำ สามารถนำความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผนวกกับทฤษฎีทางด้านการบริหารมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจควบคู่ไปกับการศึกษาจนกระทั่งประสบความสำเร็จ โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ การเรียนรู้ในการลดต้นทุนให้ต่ำลง การนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์การสร้างช่องทางการจัดจำหน่ายให้มีความหลากหลาย เป็นต้น (สุชีรา ธนาวุฒิ และคณะ, 2560)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บ้านเนินถ่าน หมู่ที่ 6 ตำบลเสือโฮก อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยต่าง ๆ และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แล้วนำมารวบรวมเรียบเรียงไว้ในงานวิจัยนี้ และจากการที่ได้ทบทวนเอกสารต่าง ๆ ลงพื้นที่ทำการวิจัย สามารถนำองค์ความรู้ในการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนที่มีศักยภาพในการจัดการตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นการวางฐานการเสริมพลังชุมชนในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจบนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน ผลวิเคราะห์ข้อมูลได้องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า 1) กระบวนการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน การเรียนรู้ในการบริหารจัดการที่ดีมีการวางแผนการทำงานในหมู่บ้าน มีกิจกรรมลดรายจ่ายและสร้างรายได้ จัดทำบัญชีครัวเรือนรายรับรายจ่าย การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้น ปลูกป่าในที่สาธารณะ สุขภาพอนามัย คนในชุมชนมีสุขภาพที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ การบริหารจัดการชุมชน สร้างพลังการพัฒนาบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม การพัฒนาคน โดยการส่งเสริมให้ทุกคนในชุมชนมีการพัฒนาทักษะความรู้ ประสบการณ์ แบ่งหน้าที่กันทำ

ตามความถนัด เพื่อให้เป็นชุมชนพึ่งตนเองได้ 2) การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน ปัญหาเชิงโครงสร้างของการพัฒนาประเทศที่ไม่สมดุล ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ที่ไม่อาจจะปฏิเสธความวุ่นวายของสังคมได้ แต่ละชุมชนจึงต้องปรับตัวพึ่งตนเองและสร้างภูมิคุ้มกัน โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวปฏิบัติ ประชาชนในหมู่บ้านมีการพึ่งตนเองให้ความสำคัญกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต การบริหารจัดการชุมชนที่เน้นแบบทุกคนมีส่วนร่วม เน้นการแบ่งปันปันส่วน วางแผนงานอย่างเป็นระบบ เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสภาพแวดล้อมในชุมชนและก่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับคนหมู่มาก โดยการนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนและเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการพัฒนาชุมชน 3) รูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืนการเข้าถึงปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ภายในชุมชนเป็นหลัก ใช้ทรัพยากรจากท้องถิ่นทำเกษตรผสมผสาน ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด การสร้างองค์ความรู้ ได้รับองค์ความรู้จากหน่วยงานภาครัฐ จากภายในและภายนอกชุมชน การตลาด มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐสำหรับการพัฒนาหมู่บ้านในระยะยาว ตระหนักถึงความรู้รักสามัคคีในการดำเนินกิจการ มีความเสียสละเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม การบริหารจัดการ เกิดจากความร่วมมือจากประชาชน ผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้านและทุกภาคส่วน มีการบริหารงานร่วมกันของชุมชน มีการตั้งคณะทำงาน กระจายงานแบ่งงานกันทำ มีการวางแผนร่วมกัน มอบหมายความรับผิดชอบร่วมกัน ข้อเสนอแนะ 1) ประชาชนนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนสู่การปฏิบัติทั้งด้านการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ การออม การเรียนรู้ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน เพื่อหาทางนำมาประยุกต์ใช้กับตนเองและครอบครัวให้เหมาะสม 2) ในการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ภาครัฐควรสนับสนุนและร่วมคิดร่วมทำ ในขณะเดียวกันก็เพิ่มบทบาทในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ประชาชนทำด้วยตนเองและรับผิดชอบร่วมกับภาครัฐบาล โดยสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2559). คู่มือปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนเพื่อยกระดับรายได้ครัวเรือน. กรุงเทพมหานคร: กรมการพัฒนาชุมชน.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ. (2559). สานพลังประชารัฐ. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

- จิรจิต ทองสีขาว. (2553). ผลลัพธ์การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านบุรีรัมย์ ตำบลในวงใต้ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทองทิพภา วิริยะพันธ์. (2553). เศรษฐกิจพอเพียง ความพอเพียงมวลรวมในประเทศ. กรุงเทพมหานคร: G.P. CYBERPRINT.
- เพ็ญพร ชำนาญพันธ์. (2555). การจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนโดยหลักเศรษฐกิจพอเพียงของชาวนากรณีศึกษาบ้านโนนแดง ตำบลบึงคล้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2563). องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง. เรียกใช้เมื่อ 30 ธันวาคม 2563 จาก http://www.chaipat.or.th/site_content/34-13/3579-2010-10-08-05-24-39.html
- วิทยา อธิปอนันต์. (2552). เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเกษตรที่พึ่งพาตนเอง. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- ศิวัต ศรีสวัสดิ์. (2554). ความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมศักดิ์ ศรีสันติ. (2556). การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุชีรา ธนาวุฒิ และคณะ. (2560). การสังเคราะห์องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติจริงในการพัฒนาธุรกิจ. วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์, 12(1), 46-57.
- เสรี พงศ์พิศ. (2555). แผนที่ชีวิต เข้มทิศชุมชน. กรุงเทพมหานคร: พลังปัญญา.